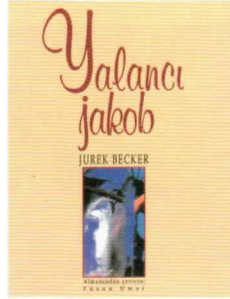

edebiyat seçkileri...

JUREK BECKER: "Yalancı Jakob"

Jurek Becker, 1937 yılında Polonya'nın Lodz kentinde doğdu. Çocukluğu gettolar da ve toplama kamplarında geçen Becker, 1945 yılında babasıyla birlikte Berlin'e gitti. Liseyi bitirdikten sonra felsefe eğitimi gören yazar, 1960'dan 1977'ye kadar doğu Berlin'de serbest yazar olarak yaşadı. 1957 yılından 1976 yılına kadar SED'in üyesi olan yazar, 1977 yılında yazarlar birliğinden ayrıldı. 1978 yılında fahri profesör olarak Amerika'ya giden Becker uzun süre bu ülkede kaldı. Jurek Becker, 1997 yılında öldüğünde, ardında; kendisine çeşitli yıllarda 6 farklı ödül kazandırmış birçok eser bıraktı.

Nazi Almanya'sında yaşanan dramın anlatıldığı "Yalancı Jakob" birçoklarına göre bu konuda yazılmış en dokunaklı eserlerden biridir. Becker bu eserinde Nazi kuşatması altında bir gettoya sıkışmış insanların çaresizliklerini anlatır. Umutsuzluk ve korku gettoyu egemenliği altına almıştır. Ancak bir gün getto sakinlerinden Jakob'un tesadüfen öğrendiği bir haber, insanlara umut veren bir yalana dönüşünce, insanlar kendilerini daha iyi hissetmeye, yeniden düşler kurabilmeye başlar. Jakob'un, yalanını devam ettirmekten başka seçeneği yoktur. Zira, gerçeklerin ölümcül olduğu bir yerde yalan; intiharları, umutsuzluğu ve tükenişi

engelleyen bir ışık olmuştur. Saklamayı başardığı bir radyosu olduğuna inanılan Jakob, her gün insanlara olumlu haberler vererek, yani umut dağıtan yalanlar atarak, tükenişin ve umutsuzluğun önüne geçmeye çalışır.

Romanın, insanların ve kitlelerin psikolojilerini gerçekçi bir şekilde yansıtabilmesinde, Becker'in çocukluk yaşlarında, bu eserde anlattığı dehşet ile tanışmış olmasının, yani yazdıklarının benzerini yaşamış olmasının payı mutlaka vardır. Ancak romanın tek eksiği, konunun düz bir çizgi üzerinde başlayıp son bulması. Birçok romanda ana konunun çevresinde birçok küçük yan olaylar da aktarılır. Oysa bu roman, muhtemelen konu edindiği atmosfer nedeniyle, küçük öykücüklerle örülmemiş. Çünkü, baskı altında davranış biçimleri, yaşantılar ve kişiler benzer, tek tipleşir. Hikaye edilebilir farklı yaşantılara böyle ortamlarda pek rastlanmaz, ancak yine de yazarların düş gücü bu güçlüğü yenilirdi.

"Yalancı Jakob" yakın tarihi olaylar ve 2. Dünya Savaşı üzerine bilimsel eserlere ilgi duyan okuyucu için ideal bir roman. Bu eseri beğenerek okuyacak okurlar için Jurek Becker'in "Kalpsiz Amanda" adlı eserinin de aynı yayınevi tarafından okurlara sunulduğunu hatırlatalım.

edebiyat seçkileri...

MOLIÈRE: **“Kibarlık Budalası”**

Fransız oyun yazarı Molière (1622-1673) tiyatro tarihinin en önemli komedi yazarlarından biridir. Molière'in eserleri her çağda güncelliğini koruyabilen ve zevkle okunabilen eserlerdir. Kendisi trajediyi komedyanın üzerinde görmüş ve tragedya da yazmıştı ama Molière herkes tarafından komedyalarıyla tanınır.

"Kibarlık Budalası" Molière'in en çok okunan ve oynanan oyunlarından biridir. Bu oyunu yazar ölümünden üç yıl önce 1670 yılında yazmıştır. Yani bu eser usta yazarın son dönem ürünlerinden biridir.

Molière ve grubu için 1658 yılında XIV. Luis'nin desteğini almak epey önemli bir dönüm noktası olmuştur. "Kibarlık Budalası" adlı eser de XIV. Luis tarafından Molière'e yazdırılmıştı. XIV. Luis, Versailles Sarayı'nın görkeminden beklediği kadar etkilenmeyen Osmanlı elçisinin gülünç duruma düşürülmesini istemişti. Eser bu istek üzerine yazılmış olsa da, bizleri rahatsız edebilecek bir konuyu içermediğini de belirtelim.

"Kibarlık Budalası" soylu olmaya özenen bir burjuvanın kendini düşürdüğü komik durumu anlatır. Soyluluk peşindeki zenginler ile zenginlik peşindeki soylular bu eserde gözler önüne serilir. Soyluların o dönemlerde ticaret yapmayı kendilerine yakıştıramadıkları bilinir. Toprak, zamanla tek zenginlik kaynağı olma özelliğini yitirdikçe, tüccarlar soylu sınıftan daha zengin bir ha-

le gelmişlerdi. Dolayısıyla, zamanla burjuvalar için soyluluk, soylular içinse para önemli bir hale geldi.

Molière'in kahramanı M. Jourdain de, soylu bir kişi gibi olmayı düşleyen bir zengindir. Bu amaçla da, özel hocalardan müzik, dans, kılıç ve felsefe dersleri alır, son moda göre giyinmeye özen gösterir. Karısının ve hizmetçisinin kendisini alaya almalarına karşın M. Jourdain kendisini bir soylu olarak görmeye başlar. Kendi köklerini ve sınıfını unutan M. Jourdain, evlenme çağındaki kızını da kendi sınıfından bir gence vermeyi reddedip, soylu bir kişiyle evlendirmeyi düşünür. Bu noktadan sonra Molière komedyanın klasik olaylarıyla karşılaşırız. M. Jourdain'in uşağı Covielle, bir plan yapar ve kızın talibi Cleonte'yi başka bir kılığa sokarak onu Osmanlı şehzadesi olarak tanıtır. Baba M. Jourdain kızını Türk padişahın oğluna vereceği için çok mutludur...

Kılık değiştirme, evin otoriter ama aptal kişininin (çoğu zaman baba olur bu kişi) kandırılması, genç kızların sevdiklerine kavuşması için yapılan oyunlar Molière'in birçok eserinde karşımıza çıkar.

Dünya edebiyat tarihinin, Molière gibi önemli isimlerinin tüm eserlerinin dilimize çevrilmiş olması gerektiğini düşünüyorum. Herhangi bir yayınevının öznel bir çeviriyle Molière'in eserlerinin hepsini dilimize kazandırması gerçekten çok anlamlı olacaktır.